

EUG
18

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΜΜΕΤΡΟΣ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΩΙ

ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

ΦΙΛΟΠΟΝΗΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΥ ΤΟΥ ΣΑΓΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Η. ΠΡΟΣΕΤΕΘΗΣΑΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΙ ΚΑΙ ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΔΕΣ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ, ΑΡΙΘ. 3.

1891

2180

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΕΜΜΕΤΡΟΣ

Γε

ΤΗΣ ΕΝ ΑΘΩ,

ΙΕΡΑΣ ΚΑΙ ΣΕΒΑΣΜΙΑΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΛΑΥΡΑΣ

ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

ΦΙΛΟΠΟΝΗΘΕΙΣΑ

ΥΠΟ

ΕΥΓΕΝΙΟΥ ΜΟΝΑΧΟΥ

ΒΑΤΟΠΕΔΙΝΟΥ ΤΟΥ ΔΕΜΙΟΥ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΗΙ ΠΡΟΣΕΤΕΘΗΣΑΝ ΕΝ ΤΩ ΤΕΛΕΙ ΚΑΙ ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΙΑ ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΛΕΞ. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΟΔΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΕΙΟΥ, ΑΡΙΘ. 3.

1891

AKAΔHMIA

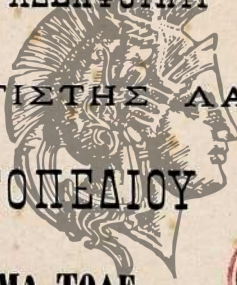
AΘHNΩN

111

ΤΗ ΓΕΡΑΡΑΙ ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΙ

ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΕΓΙΣΤΗΣ ΔΑΥΡΑΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

ΤΟ ΠΟΗΜΑ ΤΟΥΔΕ

ΕΥΔΑΒΩΣ ΑΝΑΤΙΘΗΣΙΝ

Ο ΠΟΙΗΣΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἐχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὴν λαμπρὰν τοποθεσίαν, ἐν ἧ ἔστιν ἰδρυμένη ἡ περιφανὴς τοῦ Βατοπεδίου Μονή, τὸν ὠραῖον αὐτῆς λιμένα, τὴν θελκτικὴν αὐτῆς κοιλάδα, τὴν σχηματιζομένην ἀπὸ τῶν πέριξ μικρῶν ὄρεων, ἅτινα παριστῶντα σχῆμα ἀμφιθεάτρου καταθέλγουσι τοὺς ὀφθαλμούς, πρὸς δὲ καὶ τὰς ἐξόχους φυσικὰς καλλονὰς τῶν πέριξ τοποθεσιῶν, ἀπεφάσισα πρὸ τινος ἵνα φιλοπονήσω ἔμμετρόν τινα περιγραφὴν πάντων τῶν ἐκτὸς καὶ ἐντὸς τῆς Μονῆς ἀξίων λόγου ἀντικειμένων.

Περάνας δὲ ταύτην ἦδη, ὅσον τὸ δυνατόν ἐμοί, παραδίδω εἰς τὴν δημοσιότητα, φρονῶν ὅτι, οὕτω πράττων, προσφέρω εὐάρεστον καὶ τερπνὸν ἀνάγνωσμα τοῖς Σεβασμιωτοῖς Πατράσι τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Μοναστηρίου καὶ πᾶσι τοῖς ἐπισκεψαμένοις καὶ εἰδόσιν αὐτὸ καλὴν δὲ πληροφορίαν τοῖς μηδέποτε αὐτὸ ἐπισκεψαμένοις, ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ θέλουσι μάθει πράγματα ἄξια λόγου τοῦ ἡμετέρου ἐκκλησιαστικοῦ βίου, ἅτινα ἴσως ἀγνοοῦσιν.

Τοῖς ἐλλογίμοις δὲ νεωτέροις συναδέλφοις ἀπόκειται, ἵνα συντάξωσιν Ἱστορίαν τοῦ Βατοπεδίου, ἐπειδὴ τοιαύτης παντελῶς στερούμεθα, πληροῦντες οὕτω τὸ ἐκ τῆς ἐλλείψεως αὐτῆς ὑφιστάμενον κενόν.

Εὐχομαι δὲ ἵνα ὅσον τάχος ἄρξωνται φιλοτίμως τῆς ἐπιχειρήσεως τοῦ σπουδαίου τούτου ἔργου, ἐκπληροῦντες οὕτω τὸν διακαῆ πόθον τῆς Ἱερᾶς Βατοπεδινῆς ἀδελφότητος. Γένοιτο.

Ἐγγραφον ἐν Βατοπεδίῳ κατὰ Ἰούνιον τοῦ 1891.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΣΤΙΧΟΙ ΗΡΩΕΛΕΓΕΙΟΙ

ΕΙΣ ΤΗΝ

ΙΕΡΑΝ ΜΟΝΗΝ ΤΟΥ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ

ΠΟΙΗΜΑ

ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΠΟΠΑ¹ ΤΟΥ ΕΞ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ.

Τῆς δὲ Μονῆς τίς ἐρεῖ τὰν ἀξίότητα παρούσης,
Καίπερ ἐν ἐλλογίμοις ἀνδράσιν οὖνομ' ἔχων ;
Οὐτόσον ἐν πίννῃ μάλα γηθεῖ μαργαρος ἄλμυς,
Οὐτόσον ἐν νεφέλαις ἀστεροπὴ γὰρ ἔνι,
Ὅσσον, ἑταῖρε, Μονὴ γὰρ Βατοπεδίου ὄρεινου
Πᾶσι προσπυροσεύει κάλλει, ἡσυχίῃ.

Ἐξήγησις τοῦ παρόντος ποιήματος.

Τῆς δὲ παρούσης Μονῆς τὴν ἀξίαν τίς θὰ δυνηθῆ νὰ ἐξείπῃ, καὶ ἂν ἀκόμη ᾔηται ὀνομαστός μεταξὺ τῶν ἐλλογίμων ἀνδρῶν ; Διότι οὐχὶ τόσον πολὺ ὁ μαργαρίτης τῆς θαλάσσης ἐν τῇ πίννῃ φεγγοβολεῖ, οὐδὲ ἡ ἀστραπὴ μεταξὺ τῶν νεφελῶν τόσον φέγγει, ὅσον βεβαίως, ὦ φίλε, ἡ τοῦ Ὄρους Μονῆ τοῦ Βατοπεδίου εἰς ὅλους λάμπει ὡς πυρσὸς κατὰ τὴν καλλονὴν αὐτῆς καὶ ἡσυχίαν.

¹ Οὗτος ἤκμασε κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα· ἐχρημάτισε δὲ διδάσκαλος ἐν Σέρραις κατὰ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ ἔγγραφον μαρτυρίαν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΝ

ΕΜΜΕΤΡΩΣ ΠΕΡΙΓΡΑΦΟΜΕΝΟΝ

Ἡ ΜΟΝΗ ΒΑΤΟΠΕΔΙΟΥ ἡ λαμπρὰ καὶ θαυμασία ¹,
Ἡ περιφανὴς καὶ ὄντως Ἱερὰ καὶ σεβασμία,
Κεῖται ἐν Ἀγίῳ Ὄρει παρ' εὐρύχωρον λιμένα ².
Ἐχει δὲ τὰ θέμεθλά της ἀσφαλῶς ἐστηριγμένα
Ἐπὶ στερεοῦ ἐδάφους, ἐπὶ θεσπέως πλατείας,
Εὐρυχώρου, εὐαέρου, καὶ ἀνωφεραῦς καὶ λείας·
Ὁ ὀρίζων δὲ κυκλασθεν αὐτῆς εἰν' ἐκτεταμένος,
Ὁ δὲ ἀφθαλμὸς διήκει πανταχοῦ γοητευμένος,
Καθαρὸν δ' ἐκάστοτ' ἔχει τὸν οὐράνιον τὸν θόλον,
Καὶ ἀνέφελον, καὶ βλέπει πρὸς τὸν βόρειον τὸν πόλον.
Τὰ πρὸς Νότον δ' αὐτῆς ὄρη τὰ μακρὰ καὶ τὰ δασώδη,
Καὶ κατάφυτα, ἐκχέουσι εὐωδίαν βαλσαμώδη.

¹ Κατὰ τὴν εὐσεβῆ παράδοσιν σωζομένην ἤδη καὶ εἰς διαφόρους συγγραφεῖς περὶ ἁγίου Ὄρους γράψαντας ἡμετέρους τε καὶ ξένους, ἡ Ἱδρυσις τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Βατοπεδίου ἀνάγεται εἰς τὸν μέγαν Κωνσταντῖνον καταστραφεῖσαν δὲ εἶτα ὑπὸ Ἰουλιανοῦ τοῦ Παραβάτου ἀνίδρυσεν ὁ μέγας Θεοδόσιος εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ καὶ τῇ κυρίᾳ Θεοτόκῳ ἐπὶ τῇ διασώσει τοῦ ἀγαπητοῦ αὐτοῦ υἱοῦ Ἀρχαδίου, ὅστις ἐπιστρέφων ἐκ Ῥώμης εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐναυάγησε παρὰ τὰς ἀκτὰς τοῦ Ἄθω· διεσώθη δὲ ὡς ἐκ θαύματος ὑπὸ τῆς Θεοτόκου, μετενεχθεὶς εἰς τὴν παραλίαν, ἔνθα Ἰδρυται ἡ Μονὴ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ θαυμασίου γεγονότος. Μεταγενέστεροι κτίτορες τῆς Μονῆς εἰσιν οἱ κατὰ τὸν δέκατον αἰῶνα ἀκμάσαντες τρεῖς εὐσεβεῖς Ἀρχοντες Ἀδριανοπολίται Ἀθανάσιος, Ἀντώνιος καὶ Νικόλαος, καὶ μετὰ τούτους οἱ Αὐτοκράτορες Μανουὴλ ὁ Κομνηνός, Ἀνδρόνικος ὁ Παλαιολόγος κλπ., οἵτινες καὶ ἐπροίκισαν τὴν Μονὴν διὰ διαφόρων ἀφιερωμάτων.

² Ὁ λιμὴν οὗτος λέγεται τοῦ Κλήμετος.

Τὰ δὲ δένδρα τὰ σκιώδη τῶν λαμπρῶν τούτων ὀρέων
 Ἄποπνεύουσιν ἀέρα εὐκραέστατον κι' ὠραῖον.
 Εἰσὶ δὲ καστανεῶνες κ' εὐφοροὶ λεπτοκαρυῶνες
 Ἐπὶ τούτων τῶν ὀρέων, καὶ κατάσκιοι δρυμῶνες·
 Ἄπ' αὐτῶν δὲ ἐκπηγάζουν πηγαὶ καθαρῶν ὑδάτων,
 Ῥύακες καὶ ποταμίσκοι, πλήρεις διαυγῶν ναμάτων.
 Ἐπὶ τὸ αὐτὸ δὲ πάντες συννεοῦμενοι ποιοῦσι
 Χεῖμαρρον, καὶ τὴν κοιλάδα πᾶσαν γονιμοποιοῦσι.
 Σχηματίζεται δὲ αὕτη ἡ κοιλάς ἐκ τῶν ὀρέων,
 Κύκλωθεν συνισταμένων ἐπὶ βάσεων ἐδραίων,
 Ἄτινα καὶ παριστῶσι τὸ ἀμφιθεάτρου σχῆμα,
 Οὗ ἡ θεὰ κανονίζει καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ βῆμα.
 Ἡ κοιλάς δ' ἐκτεινομένη πέριξ τοῦ Μοναστηρίου,
 Ἐχει θεὰν πρασινόχρουν καταφύτου ὡς πεδίου.
 Περιέχει δὲ καὶ κήπους καὶ ἀμπέλους καρποφόρους,
 Καρυάς τε καὶ ἐλαίας καὶ ἀγρούς πρασινοχρούς.
 Κάτωθεν δὲ τῆς εἰσόδου τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου
 Κεῖται χλοερὸν λειβάδι πρὸς ἀνομίαν τὰς τοῦ Ἥλιου.
 Ἐκτεινόμενον δὲ τοῦτο ἕως κατὰ εἰς τὸ ῥεῦμα,
 Ἐχει θεὰν ποικιλόχρουν καὶ ζωογονεῖ τὸ πνεῦμα,
 Περιέχει δὲ ἐλαίας, καρυάς τε καὶ συκείας,
 Ῥόδα εὖσσμα καὶ κρῖνα, ἀπιδέας καὶ μηλέας.
 Ὁ θεώμενος δὲ ταῦτα ἐν τῇ δύσει τοῦ Ἥλιου,
 Καταθέλγεται ἐκ τῆς θεᾶς τοῦ ὠραίου λειβαδίου·
 Ἐπειδὴ ὁ Ἥλιος τότε ἀπευθύνων τὰς ἀκτῖνας,
 Τὰς πορφυρολείκους ἅμα καὶ χρυσοειδεῖς ἐκείνας,
 Χρωματίζει παραδόξως καὶ τὴν χλόην καὶ τὰ ἄνθη,
 Καὶ θαυμάσια τὰ κάμνει, ὡς τοῦ Παραδείσου τ' ἄνθη.
 Ἄνωθεν δὲ τοῦ λειμῶνος μέγας αὐλαξ διαβαίνει
 Κατὰ μῆκος τῆς κοιλάδος, καὶ τῷ θεατῇ προφαίνει
 Ὑδωρ διαυγές, καὶ δένδρ' ἀειθαλῆ τε καὶ δαφνῶνας,
 Καὶ παντοῖα φυτῶν εἶδη, καὶ εὐώδεις μυρσινῶνας.
 Ὁ δὲ θεατῆς ἐμβλέπων εἰς τὴν θεὰν τῶν τοιούτων
 Μυρσινῶνων καὶ δαφνῶνων, κατατέρπεται τοσοῦτον,
 Ὅστε ἴσεται θαυμάζων καί, παρατηρῶν τὴν φύσιν

Ἐν μεγίστῃ συγκινήσει, ἀνυμνολογεῖ τὸν Κτίστην.
 Στίφη δὲ πτηνῶν ὠραίων, ποικιλοκαλλικελάδων,
 Κοσσυφίων, ἀηδόνων, χελιδόνων τε εὐλάλων,
 Ἴπτανται εἰς τὸν ἀέρα, ἐπικάθηντ' εἰς τοὺς κλώνους
 Τοὺς ἀειθαλεῖς τῶν δένδρων, καὶ ἀρχίζουσι τοὺς εὐφώνους
 Τοὺς κελαδισμούς των τότε ἐν καλλίστῃ ἀρμονίᾳ,
 Κατευφραίνοντα τοὺς πάντας ἐν μεγίστῃ θυμηδίᾳ.
 Σμήνη μελισσῶν κυκλόθεν ἠχηρῶς περιβοηθοῦσι,
 Ἐπικάθηνται ἔς τὰ ἄνθη, γλυκὺ μέλι ἐκμυζοῦσι.
 Ῥύακες δὲ πανταχόθεν μεθ' ὑδάτων καλλιρρόων
 Ῥέουσιν εἰς τὴν κοιλάδα, καὶ ἡδὺν ποιοῦσι θρόον¹.
 Τοῦ λειμῶνος δὲ πλησίον ἐπεκτείνεται ὁ κήπος
 Τοῦ Μοναστηρίου, ὅστις εἶναι πῆχων τὸ μῆκος
 Ἐκατὸν ὀγδῶντα πέντε, τὸ δὲ πλάτος ὀγδοῖντα,
 Καὶ ἀπέχει τῆς Μονῆς μας ὡσεὶ βήματ' ἐνενηντα.
 Εὐφορον δὲ καὶ παχεῖαν γῆν ἔχων ὁ κήπος οὗτος,
 Εὐφορότατος τυγχάνει, καὶ καθίσταται τοιοῦτος,
 Ὄστε ἄφθονα παράγει προϊόντα καὶ γλυκέα.
 Ἐπαρκούντα εἰς τοὺς πάντας, κάλλιστά τε καὶ ἡδέα.
 Νέον κτίριον αὐτόθι πρό τιος ὠκοδομήθη.
 Μὲ ναὸν δὲ τοῦ ἀγίου Τρύφωνος προσετιμήθη.
 Ἄνωθεν τοῦ κήπου τούτου κεῖται τὸ Νεκροταφεῖον,
 Ὑπεράνω δ' αὐτοῦ πάλιν εἶναι τὸ **Βορδοναρεῖον**²,
 Κάτωθεν δὲ πάλιν τούτου κεῖται τὸ Σιδηρουργεῖον.
 Ὑποκάτωθεν δὲ τούτου εἶναι Ἐλαιοτριβεῖον.
 Πρὸς ἀνατολὰς δὲ τούτων Πορτοκαλεῶν τις κεῖται
 Εἶναι κάλλιστος καὶ μέγας, **Νεραντζώνας** δὲ καλεῖται.

¹ Εἰς τὸν αὐλακα δὲ τοῦτον, περὶ οὗ ἐνταῦθα γίνεται λόγος, κάμνουσι τοὺς περιπάτους των οἱ ἡμέτεροι περιηγηταὶ καὶ οἱ ἐκ τῶν ξένων, οἵτινες θαυμάζουσι καὶ ἐχθειάζουσι τὰς φυσικὰς καλλονὰς τῆς ἐξοχῆς ταύτης. Ὁ αὐλαξ οὗτος ὀφιοειδῶς σχηματιζόμενος ἐκτείνεται εἰς διάστημα εἴκοσι λεπτῶν, περιστεφόμενος ὑπὸ ἀμφιλαφῶν πλατάνων καὶ παντοίων ἄλλων ὑψηρῶν δένδρων, κτλ.

² Ἦτοι τὸ Ἡμιονοστάσιον.

Περιέχει δὲ Ἐλαίας, Νεραντζιάς, Πορτοκαλέας
 Καὶ εὐώδεις Κυπαρίσσους, καὶ ὠραίας Λεμονέας.
 Ἄνωθεν τοῦ Νεραντζῶνος δυὸ ὑδρόμυλοι ὑπάρχουν ¹
 Ἐν τῷ μέσῳ καρποφόρων κήπων, οἵτινες παράγουν
 Παντὸς εἶδους προϊόντα· ἀνωτέρω δ' ἐκτισμένη
 Εἶν' δεξαμενὴ μεγάλη, καὶ τὸ ὕδωρ δεχομένη ².
 Ἀκουμβίζει δὲ ἔς τὸ τεῖχος τῆς Μονῆς Βατοπεδίου·
 Κεῖται δ' ἄνωθεν ἡ Πύλη τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου.
 Ἐξαπλοῦται δέ, ὡς εἶπον, πρὸς βορρᾶν ἢ παραλία·
 Εἶναι ὁμαλὴ κ' εὐθεῖα, καὶ ψαμμώδης τε καὶ λεία.
 Ἐν τῇ παραλίᾳ ταύτῃ εἶναι ὠκοδομημένος
 Ὁ νεώσοικος ὁ μέγας, κάλλιστα ἠσφαλισμένος ³.
 Τοῦτου δὲ πλυσίον κεῖται μέγιστον Σιτοδοχεῖον,
 Καὶ οἰκοδομαὶ ἐκ λίθων μικροτέρων νεωρίων·
 Προκυμαία δὲ προέχει εἰς τὴν θάλασσαν μεγάλην·
 Ἐπ' αὐτῆς δ' ἀποβιάζουσι τὰ χειρῶν καὶ τὰ βάρη.
 Πέτραι δὲ προβλήτες κείνται εἰς τὸ στόμα τοῦ λιμένος
 Ὅσων δέκα καὶ πέντε κ' ἐν τῷ βάθει τοῦ πυθμένος

¹ Οἱ ὑδρόμυλοι οὗτοί εἰσι δύο νέα κτίρια, ἐν οἷς ἀλήθεται ὁ σῖτος κατὰ τὸ σύστημα τῶν νέων ὑδρομύλων. Ἐν αὐτοῖς ὑπάρχουσι πολλὰ κόσκινα, δι' ὧν παράγεται τριῶν εἰδῶν ἄλευρον ἀρίστης ποιότητος, ὡς τὸ τῶν ἀτμομύλων, πρὸς δὲ καὶ σιμιδαλὶς ἀρίστης ποιότητος. Ἐπὶ τῆς εἰσόδου δὲ τοῦ ἐπάνω κτιρίου ὑπάρχει κεχαραγμένον ἐπὶ μαρμάρου τὸ ἐπόμενον ἐπίγραμμα, ὅπερ πρότινων ἐτῶν ἐποιήσαμεν, ἔχον ὅδε :

*Μύλος ὡς ἵππος πτερωτὸς κινούμενος ἀλέθει
 Σῖτον διὰ τοῦ ὕδατος καὶ πάντας διατρέφει.
 Οὗτος δαπάνη ἴδρυνται Μονῆς Βατοπεδίου
 Ἐπὶ τῆς θέσεως αὐτῆς τοῦ παλαιοῦ κτιρίου,
 Μὲ νέαν ἄλλως μέθοδον κομψότητα καὶ τέχνην
 Ταχεῖαν ἔχων κίνησιν καὶ προξενῶν καὶ τέρψιν.
 Ἐν ἔτει τῷ χιλιοστῷ
 καὶ τῷ ὀκτακοσιοστῷ
 ἐξηκοστῷ ἐνάτῳ
 ἐν τῷ μηνὶ δεκάτῳ.*

² Ἦτοι τὸ ὕδωρ τοῦ προμνησθέντος αὔλακος, δι' οὗ ἀλήθουσιν οἱ ὑδρόμυλοι καὶ ποτίζεται ὁ τε Πορτοκαλεῶν καὶ ὁ κοινὸς κῆπος τῆς Μονῆς.

³ Ὁ κοινῶς λεγόμενος Ἀρσανᾶς.

Στερρῶς εἶν' ἔρριζωμένοι, κ' ἐμποδίζουν τοὺς ἀνέμους
 Νὰ ὑψόνωσι τὸ κῦμα ἐν τῷ μέσῳ τοῦ λιμένος.
 Ἀσφαλῶς δ' ἐν τῷ λιμένι πλοῖα ἀγκυροβολοῦσιν
 Ἐν καιρῷ κακοκαιρίας, καὶ ἀσφάλειαν ζητοῦσιν.
 Εἰς τὸ πέραν τοῦ λιμένος ἀκρωτήριόν τι κεῖται
 Εἰς τὴν θάλασσαν προέχον· **ἀνεμόμυλος** καλεῖται.
 Πέραν δὲ αὐτοῦ ἀντικρὺ τῆς Μονῆς Βατοπεδίου
 εἶναι ἄλλος λιμενίσκος· λέγεται **Καλαμητσίου**.
 Πέτρα δὲ προβλῆς κ' ἐνταῦθα περικλείει τὸν λιμένα,
 Ὑψηλὴ, ὑπερμεγέθης, ριζωμένη ἔς τὸν πυθμένα.
 Ἐξω ἔς τὴν ξηρὰν δ' ὑπάρχουν σπήλαιά τε καὶ καλύβαι,
 Καὶ οἰκοῦσιν ἐντὸς τούτων ἀσκηταὶ καὶ ἐρημίται.
 Πνεῦμα δὲ Ζεφύρου πνέον δροσερὸν τὸ καλοκαῖρι
 Σ' τὸν λιμένα μας, δροσίζει διαρκῶς αὐτὰ τὰ μέρη.
 Πνέουσα δ' ἀκαταπαύτως καὶ ἡ ποντιὰς ἡ αὔρα,
 Καταψύχει καὶ εὐφραίνει καὶ ζωογονεῖ τὰ πάντα.
 Περισκαίροντες δ' ἐν μέσῳ τοῦ λιμένος καὶ ἰχθύες
 Νεογέννητοι, κ' ἠδέως ἀναθρῶσκοντες δελφίνας
 Πάντων ἡμῶν τὰ ὄμματα τέρψεται πολλῆς πληροῦσι,
 Καὶ διάχυσιν εἰς τὸ πνεῦμα ὕδων τότε προξενοῦσι.
 Καὶ ἡ θάλασσα δ' ἔσθ' ὅτε κρυσταλλίζουσα προφαίνει
 Θεῶν γαλινίου πόντου κ' ἰλαρὰν ὄψιν ἐμφαίνει.
 Ὑποφρίσσουσα δὲ αὔθις καὶ ὑποτραχυνομένη,
 Κ' ἐπαφρίζουσα πολλάκις κ' ἐκ μυχῶν ταραττομένη,
 Παριστᾶ ποικίλην ὄντως ἄλλοτε ἄλλως τὴν θεῶν.
 Καὶ ψυχὴν βαρυθυμοῦσαν καθιστᾶ γαλινναίαν¹.
 Εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης ὄρη ὑψηλὰ ὑψοῦνται
 Τῶν Σερρῶν, τῆς Κοσφοινίσσης, καὶ εἰς ὕψος αἰωροῦνται.
 Φαίνεται ἄντικρὺ ἡ Θάσος καὶ ἡ πόλις τῆς Καβάλλας,
 Ὁ Στρυμώνιος ὁ κόλπος καὶ τὰ ὄρη τὰ τῆς Δράμας.

¹ Ὁ ἀσιδῖμος Εὐγένιος ὁ Βούλγαρις, γράφων πρὸς τὸν φίλον αὐτοῦ διδάσκαλον Κυπριανόν, ἐκθειάζει τὰς περὶ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ὥραιας τοποθεσίας, περιγράφει δὲ καὶ τὸν λιμένα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς λίαν ἀξιολόγως. "Ορα «Παράλληλον Φιλοσ. καὶ Χριστιανισμοῦ» σελ. 113, ἐκδοθὲν ἐν Ἐρμουπόλει τῷ 1869.

Πρὸς ἀνατολὰς δὲ πάλιν τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου,
 Ἐπὶ κορυφῆς τοῦ λόφου εἶν' οἰκοδομὴ Σχολείου.
 Τοῦτο ἄλλοτε μὲν ἦτο κάλλιστον, πεφνημισμένον,
 Νῦν δὲ ἄστεγον καὶ ῥέπον, καὶ ἡμερειπωμένον.
 Ὀνομάζεται δὲ τοῦτ' Ἀθωνιάς Ἀκαδημία¹,
 εἶναι δὲ λίαν μεγάλη, καὶ μακρά τε καὶ εὐρεία.
 Φιλολόγοι δ' Εὐρωπαῖοι προσερχόμενοι πολλάκις,
 Ἐπισκέπτονται αὐτήν τε, ὡς καὶ τὴν Μονὴν συχνάκις.
 Προσκληθεὶς ποτε εἰς ταύτην ὁ κλεινὸς Εὐγένιός μας
 Βούλγαρις, Ἑλλήν τὸ γένος, ῥήτωρ καὶ φιλόσοφός μας,
 Ἐχρημάτισε Διδάκτωρ λογικῆς, φιλοσοφίας,
 Μαθηματικῶν, γραμμάτων, καὶ κλεινῆς θεολογίας.
 Θέα μαγευτικωτάτη παριστᾷτ' ἀπὸ τοῦ λόφου,
 εἰς τὸν βλέποντα τὰ περίξ τῆς ξηρᾶς τε καὶ τοῦ πόντου.
 Ἐξ αὐτοῦ βλέπει κοιλάδας, τὴν Μονὴν καὶ τὰς ἀμπέλους,
 τὰ συνηρεφῆ τὰ ἄλση, τοὺς λαμένας, τοὺς σκοπέλους.
 Βλέπει τόπους χλοοφόρους, καὶ νησιῶρια καὶ κόλπους,
 καὶ πορθμούς τε καὶ θαλάσσας πνέει αὐρας ζωογόνους.
 Ὅπισθεν τοῦ λόφου τούτου εἶν' ἡ Σκήτη **Κοληταίου**,
 οὕτως ὀνομαζομένη, κτῆμα δὲ Βατοπεδίου.
 Καὶ ἀπέχει μίαν ὥραν ἀπὸ τοῦ Μοναστηρίου,
 Ἐν λαμπρᾷ θέσει κειμένη, ἄνωθεν τοῦ παραλίου.
 Πύργος δὲ ἐπὶ λοφίσκου ἔς τὸν αἰθέρα ἀνυψοῦται².
 Κάτωθεν δ' εἰς μέγα χάος γλαυκὴ θάλασσο³ ἐξαπλοῦται.
 Ἐπὶ τοῦ βουνοῦ δὲ πάλιν εἰς τὸ ἄκρον τῆς κοιλάδος,
 Ἐπὶ χλοεροῦ ἐδάφους καρποφόρου πεδιάδος,
 εἶναι Σκήτη ἐκτισμένη τοῦ ἁγίου Δημητρίου,
 Ἐχουσα Ναὸν ἀρχαῖον τοῦ αὐτοῦ κλεινοῦ ἁγίου.
 Αὕτη δέ, ὡς καὶ ἡ πρώτη, τῷ Βατοπεδίῳ ἀνήκει.
 Οἱ δὲ ἀσκηταὶ ἀσκοῦνται εἰς πᾶν ὅ,τι τοῖς προσήκει⁵.

¹ Οἰκοδομηθεῖσα ἐν ἔτει 1751.

² Ὁ ἐν Κοληταίῳ Πύργος εἶναι Βυζαντινός, πλὴν ἡμερειπωμένος.

³ Οἱ ἀσκηταὶ ἐκτὸς τῶν προσευχῶν καὶ λοιπῶν θρησκευτικῶν αὐτῶν καθη-
κόντων ἐπιστατοῦσι καὶ εἰς τὴν καλλιέργειαν τῶν μικρῶν ἀμπέλων των, ποι-
οῦσι δὲ καὶ διάφορα ἐργόχειρα, οἷον σταυροῦδάκια, κοχλιάρια, καλυμμαύχια, κλπ.

Πλὴν τῶν Σκήτεων ὑπάρχουν καὶ διάφορα Κελλία ¹,
 Ἐκτισμένα πολλαχοῦ ἐν τῇ αὐτῇ περιφέρειᾳ
 Τῆς Μονῆς Βατοπεδίου ὑπὸ μοναχῶν δ' οἰκοῦνται
 Συνεχῶς ἐργαζομένων, **Κελλιῶται** δὲ καλοῦνται.
 Τούτων ἐργασία εἶναι πάντοτε ἡ γεωργία,
 Καλλιέργεια ἀμπέλων, ἐλαιῶνων ἢ φυτεία.
 Σὺν τοῖς ἄλλοις δὲ φυτεύουν καὶ ὠραίας κερασίας,
 Ἀπιδέας καὶ μπλέας, καὶ πολλὰς λεπτοκαρύας.
 Ἐπανέλθωμεν δὲ αὖθις καὶ ἐντὸς Βατοπεδίου,
 Περιγράψωμεν τὸ τεῖχος τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου.
 Ἡ περίμετρος τοῦ τείχους πήχεων ὑπερχιλίων ²,
 Τὸ δ' ἐμβαδὸν ὡς ἐγγιστα εἰκοσακισχιλίων ³
 Τετραγωνικῶν, καὶ ἔχει Πύργους τρεῖς ὑψηλοτάτους,
 Κ' ἐπτὰ ἄλλους μικροτέρους, στερεοὺς καὶ ὠραιοτάτους.
 Ἡ δὲ πρὸς δυσμὰς πλευρὰ τοῦ ἡ νεόδμητος καὶ ὠραία
 Καὶ κυκλοτερῆς προφαίνει λαμπρὰ τεῖχη καὶ εὐρέα.
 Σχῆμα δὲ τριγώνου ἔχον μὴ κανονικὸν τὸ τεῖχος,
 Ἐκτίσται ἐπὶ κλιτύος, τριαντάπηχον τὸ ὕψος.
 Πρὸς δυσμὰς τοῦ τείχους εἶν' ἡ Πύλη τοῦ Μοναστηρίου
 Σιδηρὰ τε καὶ μεγάλη, πρὸς τὰ ἔξω τοῦ κτιρίου.
 Ἄνωθεν τῆς Πύλης εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς Παναγίας,
 Τῆς προστάτιδος κ' ἐφόρου, καὶ θαυματουργοῦ Μαρίας.
 Ἐμπροσθεν δὲ ταύτης πάλιν λαμπρὸς θόλος ἀνυψοῦται
 Μὲ ὠραίας ζωγραφίας καὶ κομψῶς περιστυλοῦται
 Ἀπὸ τέσσαρας στυλίσκους ἐκ μαρμάρου λευκοτάτου,
 Ἐχων ζωηρὰς εἰκόνας χρώματος ζωηροτάτου.
 Εἰσιὼν διὰ τῆς Πύλης ταύτης τοῦ Μοναστηρίου,
 Ἀπαντᾷ τις κατὰ πρῶτον ἄλλην Πύλιν τοῦ κτιρίου,
 Ἄνωθεν τῆς Πύλης ταύτης εἶν' εἰκὼν τῆς Παναγίας,
 Πρὸ πολλοῦ Ἱωγραφημένη, ἡ τῆς Εὐαγγελιστρίας.

¹ Ἐν μὲν τῇ περιφερείᾳ τῆς Μονῆς ὑπάρχουσιν εἰκοσιδύο Κελλία, ἧτοι
 ἐξαρτήματα τῆς Μονῆς μὲ τὰ ὑποστατικά των, ἐν δὲ ταῖς Καρυαῖς ἄλλα τέσ-
 σαρα, ἧτοι ἐν ὄλῳ εἴκοσι καὶ ἕξ.

² Ἀκριβῶς 1600 πήχεων τεκτονικῶν.

³ Ἀκριβῶς 18,000 πήχεων.

Προχωρῶν δὲ περαιτέρω διὰ λοξο-διαδρόμου,
 Ὑποκάτωθεν τοῦ Πύργου Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου,
 Ἀπαντᾷ καὶ τρίτην Πύλιν, καὶ ἐμβαίει εἰς τὸ Σεμνεῖον¹,
 Εἰς τὸ μέγιστον κί' ὠραῖον καὶ κλεινὸν Βατο-πεδίον.
 Πρὸς τὰ δεξιὰ δὲ βλέπει παρευθὺς Ναὸν ἀρχαῖον·
 εἶναι τῆς ἀγίας Ζώνης· ἔχει Νάρθηκα ὠραῖον.
 Ἐκ τοῦ Ἱεροῦ δὲ τούτου ὕδωρ διαυγὲς ἐκρέει,
 Καὶ κρουνὸς ἐξ ὄρειχάλκου νᾶμα καθαρὸν προχέει,
 Περαιτέρω δὲ ὑπάρχει κομψὴ κρήνη μαρμαρίνη,
 Ἡ νεόδμτος, καὶ ἥτις τρεῖς κρουνοὺς λαμπροὺς προτείνει².

¹ Ἡ εἴσοδος τῆς Μονῆς Βατοπεδίου εἰς τὸν τὸ πρῶτον ἤδη εἰσερχόμενον παρουσιάζει τι τὸ ἐκτάκτως μεγαλοπρεπὲς καὶ παρεμφερὲς πρὸς εἴσοδον τοῦτ' αὐτὸ ἀρχαίου κτιρίου.

² Ἡ κρήνη αὕτη ἐκαλλιτεχνήθη τὸ παρελθὸν ἔτος 1890 ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Πέτρου Μυλλέρου· καταχωρίζομεν δὲ ὡς τὸ ἐπίγραμμα, ὅπερ ἐποιήσαμεν δι' αὐτήν, καὶ τὸ ὅποιον χαραχθὲν ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς ἐτέθη ἐπὶ τῆς δυσμικῆς πλευρᾶς τῆς αὐτῆς κρήνης, ἔχον οὕτω·

Τρίκρουνος κρήνη ἥδε προχέει νᾶμα,
 Ὑδωρ ἄφθονον, γλυκὸν ὡς νεκτάρ θεῖον·
 Ὅπερ μετωχέτευσεν ὄδοις δαπάναις
 Ἡ Σεβασμία Μονὴ Βατοπεδίου
 Ἀπ' ὄρου κατασκίου Ἱερᾶς Σκῆτης
 Δημητρίου μάρτυρος, ἐνθ' ἀναβλύζει
 Πληθὺς ὕδατων διαυγῶν, ἀειρρόων,
 Ἄ ἐντέχνως ἤθροισε Πέτρος Μυλλέρος,
 Καλλιτεχνήσας πάγκαλον Κασταλίαν,
 Ἀφ' ἧς ἄριστον ἀρνόμεθα ὕδωρ.
 Οὕτω δὲ πόθος παλαιὸς ἐκπληροῦται
 Βατοπεδίου σεβαστῶν οἰκητόρων.
 Ἐπαινος πρέπει ἰδρυταῖς Προεστῶσιν,
 Ὅτι ἡ μνήμη ἄλλοτος πάντα τὸν χρόνον.

† Ἐν ἔτει σωτηριῶ α'ωλ' (1890). Μηνὸς Ὀκτωβρίου ἀρχομένου.

Ἐπὶ δὲ τῆς ἀνατολικῆς πλευρᾶς τῆς κρήνης ἐτέθη ἕτερον ἐπίγραμμα ἠρω-ελεγείον, χαραχθὲν καὶ αὐτὸ ὡσαύτως ἐπὶ μαρμαρίνης πλακὸς, ὅπερ ἐφιλοπόνησεν ὁ εὐπαίδευτος νέος ὀσιολογιώτατος κύριος Ἰάσων μοναχὸς Βατοπεδινός, γραμματεὺς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἔχον ὧδε:

Πρὸς ἀριστερὰν δὲ βλέπει τὴν οἰκοδομὴν ὠρείου¹
 Ὑποκάτωθεν δὲ τούτου ληνοὺς μεθ' ὑποληνίου.
 Παραπλευρῶς τοῦ ὠρείου βλέπει τὸ Οἰνοδοχεῖον,
 Πρὸς βορρᾶν δ' ἀπέναντί του κεῖται Ἴχθυοδοχεῖον.
 Ὑπεράνωθεν δὲ τούτου εἶναι τὸ Ξενοδοχεῖον²
 Μὲ δωμάτια ὠραῖα, κάλλιστα ἐξεργασμένα,
 Ὅπου δέχονται τοὺς πάντας, ἄριστα νῦτρεπισμένα.
 Ἀντικρῦ δὲ τούτου πάλιν κάτω, τὸ Τραπεζαρεῖον,
 Ὁραιότατον καὶ μέγα, σταυροθολικόν, καὶ ἔχον
 Ἀριθμὸν τριανταδύο τραπεζῶν ἐξαιρέτων.
 Ταῦτα δ' ἐκ λευκοῦ μαρμάρου εἶναι κατεσκευασμένα,
 Ἀντικρύζοντα ἀλλήλοις, ἄριστα πεποιημένα.
 Ἐχει τράπεζαν προσέτι ἡγουμενικὴν, καλλίστην,
 Ἀριστα ἐξεργασμένην ἐκ μαρμάρου, καὶ μεγίστην³.

Ἐῖτε βαθυρεῦται ποταμὸς καὶ φοιῖτα πολλὰ

*Ἐν πηγαῖσι ἑὼν δάκρυον, ὅτι ἀλλόμενον
 Ἀρχὴν θεοδότης τὸν Παμμεδέων κατὰ γαίαν
 Δῶκε, χολωσάμενός περ κακότησι βροτῶν.*

Τόφρα δ' ἄρ' Ἴδρον Βατοπεδίου, ἔγχος μέγα Λαυρῶν,

*Ἄδραῖσιν δαπάναις ἠδύποτον τῷ ἕδωρ
 Νέρθε λόφον πολυπίδακος ἠγαθήης ἐκ Σκήτης,*

Τῆς περ ἀεθλοφόρος Δημέτριος κρατεῖ,

ᾧδε σιδηρεῖοις ὀχετεύσασ' ἀγωγῶς πολλοῖς,

Τοὺς Πέτρος Μυλέρος τηλόθεν, ἐξ ἀπίης

Γαίης, ὧδε ἐρέϊκεν, ἰδνίησι πραπίδεσσιν

Ἐῖτ' ἀλλήλοις τῶς ἠρμόσασ', ὥστε μέγαν

Καὶ πολυδιηέοντα ἶον ποιήσασ' ἀγωγόν,

Ἀέταον στόμ' ὄον τριχθὰ διαιρεθὲν οἶ,

Ἐκχεῖ ἕδωρ ἀγλαὸν Κρήνης τῆς δ' ἐϋδμήτοιο

Ἐδερῶτο Μοῦνης αἰνέον ὄνομα' αἰί.

ΧΙ|ΗΗΗ|Δ|ΔΔΔΔ

¹ Ἦτοι σιτοφυλακίου.

² Τὸ κοινῶς λεγόμενον Ἀρχονταρίχιον.

³ Ἀπὸ τῆς Ἠγουμενικῆς ταύτης Τραπεζῆς βλέπων τις πρὸς τὰ ἔξω, ὁρᾷ τὴν ἁγίαν Τράπεζαν τοῦ μεγάλου Ναοῦ ἀντικρύζουσαν ἀκριβῶς πρὸς αὐτήν, ἐπειδὴ αἱ μεγάλαι Πύλαι τοῦ Τραπεζαρείου καὶ τοῦ Ναοῦ εἶναι ἰδρυμέναι κατ' εὐθεῖαν γραμμὴν.

Κάλλισται δὲ ζωγραφίαι τὰ ἐντὸς περικοσμοῦσι
 Τοῦ Τραπεζαρείου τούτου, καὶ τὰ ὄμματα πληροῦσι
 Τέρψεως καὶ θυμηδίας τῶν Προσκυνητῶν, ὁσάκις
 Ἔρχονται νὰ προσκυνήσουν, ὅπερ γίνεται συχνάκις.
 Ἐξω τοῦ Τραπεζαρείου τέσσαρες κρουνοὶ ὑδάτων
 Ῥέουσιν ἀκαταπαύστως πλῆθος ἄφθονον ναμάτων.
 Παραπλεύρως αὐτοῦ κεῖται μέγα Ἐλαιοδοχεῖον.
 Εἰς τὰ ὀπισθεν δὲ τούτου κεῖται τ' Ἄλευροδοχεῖον.
 Πλησιέστατα δὲ τούτου τὸ κοινὸν Ἀρτοποιεῖον.
 Εἶτα δὲ τὸ Μαγειρεῖον, κι' ὀπισθεν τὸ Προσφορεῖον¹.
 Πλησιέστατα δ' ὑψοῦται παλαιὸν **Καμπαναρεῖον**².
 Ὑψηλότατον κι' ὠραῖον, μὲ τὸ σημαντικρουστεῖον.
 Εἰσέλθωμεν εἰς τὸν Ναὸν τῆς Εὐαγγελιστρίας³,
 Εἰκόνα δὲ τιμήσωμεν θαυματούργου Μαρίας
 Βηματαρίσσης τῆς σεπτῆς Κυρίας Παντανάσσης,
 Προστάτιδος δὲ τῆς Μονῆς, τῆς ἐκκλησίας πάσης.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

¹ Ὅπου κατασκευάζονται αἱ προσφοραὶ, ἤτοι οἱ ἄρτοι τῆς προθέσεως διὰ τὰς λειτουργίας.

² Τὸ Κωδωνοστάσιον τοῦτο, ὀψιλόν, σπένδον καὶ τετράγωνον, ἔχον ὕψος 35 πήχεων τεκτονικῶν, φκοδομήθη ἐν ἔτει 1427· φέρει δὲ ἐπὶ τῆς βορείου αὐτοῦ πλευρᾶς δίστινον ἐπίγραμμα γεγραμμένον διὰ τούτων· ἔχει δὲ οὕτω:

Κώδωνας ἄνω λαμπρὸν ἠχοῦντας φέρει,
 Πιστοὺς καλοῦντας πρὸς Θεοῦ ἕμψόδιαν.
 Ἔτους ςϞλβ', Ἰνδικτιῶνος πέμπτης.

Πλησίον δὲ τοῦ Κωδωνοστασίου καὶ ἔξωθεν τοῦ μεγάλου Ναοῦ εἶναι ἐκτι-
 σμένη ἢ λεγομένη Φιάλη, κυκλωτερῆς, καὶ στηριζομένη ἐπὶ στυλίσκων μαρμα-
 ρίνων, κομψοτάτη δὲ καὶ ἐξωγραφημένη διὰ ζωηροτάτων ζωγραφιῶν· ἐν τῷ
 μέσῳ δὲ αὐτῆς πίδαξ μαρμάρινος ἀναβλύζει ὕδωρ καθαρὸν, χεόμενον ἐν τῇ
 κυρίως λεγομένη Φιάλῃ, παρεμφερεῖ οὔση πρὸς βαπτιστήριον, ἐν ἣ ψάλλεται
 κατὰ μῆνα ἁγιασμός.

³ Ὁ μέγας οὗτος Ναός, ὅστις λέγεται καὶ Καθολικόν, σεμνυνόμενος ἐπ' ὀνό-
 ματι τοῦ θείου Εὐαγγελισμοῦ, ἰδρῦθη πρὸ χιλίων καὶ ἐπέκεινα ἐτῶν· εἶναι δὲ
 μολυβδοσκεπής, ἔχων 45 πήχεων μῆκος, 30 πήχεων πλάτος καὶ 28 πήχεων
 ὕψος μετὰ τοῦ θόλου. Μεταξὺ δὲ τοῦ Ναοῦ καὶ τοῦ προμνησθέντος Τραπεζα-
 ρείου, ἤτοι τῆς μεγάλης Τραπεζῆς, ἐκτείνεται μεγάλη αὐλὴ διὰ τετραγώνων
 πλακῶν ἐστρωμένη.

Ἄρχαιοτάτ' ἐστὶν εἰκὼν, ὅτε Μονὴ ἰδρῦθη,
 Καὶ ὅτε τὸ θεμέλιον τοῦ Ἱεροῦ ἐκτίσθη ¹.
 Ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ Ναοῦ ἐπὶ τῆς πρώτης Πύλης
 Σώζεται τρίμορφος εἰκὼν ἐντὸς γραμμῆς καμπύλης,
 Ἀψιδωτῆς, ἥτις χρυσαῖς ψηφῖσι γεγραμμένη,
 Ἔστιν ἀξιοθέατος, λαμπρῶς κεκοσμημένη ².
 Προχωροῦντες δ' ἐνδωτέρῳ ἄλλην Πύλιν ἀπαντῶμεν
 Δαμπροτάτην καὶ ἀρχαίαν, καὶ ἐκεῖθεν καθορῶμεν
 Τὸν ναὸν ἐπὶ τεσσάρων κίωνων ἐστηριγμένον
 Ἀπὸ λίθου πορφυρίτου, καὶ λαμπρῶς κεκοσμημένον
 Μὲ ἀρχαίας ζωγραφίας Πανσελίνου τοῦ ζωγράφου,
 Καὶ λαμπρὰς ἀγιογραφίας τοῦ κλεινοῦ ἀγιογράφου ³.

¹ Διὰ τοῦτο καὶ ἡ εἰκὼν αὕτη λέγεται *Ἐπιτομία*. Βηματάρισσα δὲ λέγεται, διότι εἶναι ἐνθεθρονισμένη ἐν τῷ ἁγίῳ Βῆματι τοῦ Ναοῦ, ὡς θέλομεν ἰδεῖ κατωτέρω.

² Ἡ τρίμορφος αὕτη εἰκὼν παριστά τρία πρόσωπα τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν τῷ μέσῳ καθήμενον ἐπὶ θρόνου, καὶ διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς χειρὸς εὐλογοῦντα, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς κρατοῦντα τὸ Εὐαγγέλιον ἐκ δεξιῶν δὲ αὐτοῦ ἰσταμένην τὴν Παναγίαν καὶ ἐξ ἀριστερῶν τὸν τίμιον Προδρόμον. Πέριξ δὲ τοῦ ἡμικυκλίου τῆς ἀψίδος ὑπάρχει διὰ χρυσῶν ψηφίδων γεγραμμένον τὸ ἐξῆς ἐννεάστιχον ἐπίγραμμα, ἔχον ὧδε :

*Τὰ πρὶν ἀκαλλῆ καὶ ὀνέντα τῷ χρόνῳ,
 Ψηφῖσι χρυσαῖς καὶ λαμπρῶς βεβαμμέναις,
 Φαιδρῶς τ' ἀγλαῶς κατεκοσμήθη λίαν,
 Σπουδῆ, πόθῳ τε καὶ πόθῳ διαπύρῳ
 Τοῦ Ποιμενάρχου τῆςδε τῆς Μοῦσης, Λόγε,
 Ἰωαννικίου τε τοῦ τρισολβίου,
 ὧ καὶ παρέξοις σὴν βασιλείαν χάρις,
 Ταῖς ἰκεσίαις Παράγρου καὶ Προδρόμου.
 Ταῦτα μοναχὸς Σωφρόνιος νῦν λέγει.*

Κάτωθεν δὲ τῆς τρίμορφου ταύτης εἰκόνας ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς μεγάλης Πύλης ὑπάρχει ἐπίσης διὰ χρυσῶν ψηφίδων ἱστορημένη ἡ εἰκὼν τοῦ θεοῦ Εὐαγγελισμοῦ· ὁμοία αὐτῇ εἰκὼν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ὑπάρχει καὶ ἐντὸς τοῦ Ναοῦ ἄνωθεν τῶν κιονοκράνων τῶν μαρμαρίνων στηλῶν τῶν πρὸς τὸ ἅγιον Βῆμα. Ψηφιδωτὴ ὡσαύτως ἐστὶ καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ ἁγίου Νικολάου, ἡ ἔξωθεν τοῦ Νάρθηκος ἱστορημένη καὶ ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐφθαρμένη.

³ Ὁ ἀγιογράφος οὗτος Πανσελῆνος ἐξωγράφησε κατὰ πρῶτον ὀλόκληρον τὸν

Ἐχει δὲ σταυροῦ τὸ σχῆμα ὁ Ναός κι' ὠραῖον θόλον,
 Εἰκονίζοντα τὸν μέγαν, τὸν οὐράνιον τὸν Πόλον.
 Καὶ εἰκόνας δ' ἔχει ἀρχαίας μὲ ψηφίδας γεγραμμένας
 Καὶ μ' ἐνδύματ' ἐξ ἀργύρου κάλλιστα κεκοσμημένας.
 Καὶ κειμήλια ὠραῖα τεχνητῶς πεποικιλμένα,
 Κι' ἀντικείμεν' ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ τεχνουργημένα
 Ἡ εἰκὼν Βηματαρίσσης ἐν τῷ Βήματι ὑπάρχει
 Ἐπὶ θρόνου ἰδρυμένη καὶ τῶν ἄλλων προεξάρχει².

Ναόν, ὡς καὶ τὸν Ναὸν τοῦ Πρωτάτου ἐν Καρυαῖς· μετὰ παρέλευσιν δὲ τινῶν αἰώνων ἐδέησεν ἵνα ἀνιστορηθῇ ὁ Ναός, ὅστις καὶ ἀνιστορήθη ἐπὶ τῆς βασιλείας Ἀνδρονίκου τοῦ Παλαιολόγου ἐν ἔτει 'ςωκ', Ἰνδικτιῶνος δεκάτης, ἦτοι τῷ 1312 μετὰ Χριστόν· καίπερ δὲ ἀνιστορηθεὶς τότε ὁ Ναός, διασώζει μέχρι σήμερον πολλὰς τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ θαυμαστοῦ ἐκείνου ἀγιογράφου.

¹ Εἰκόνας ἔχουσαι ἐνδύματα ἐξ ἀργύρου εἰσὶν αἱ ἐξῆς: Ἡ Ἀντιφωνήτρια, ἡ Ἐσφαγμένη καὶ ἡ Παραμυθία, ἱστορημένα· καὶ αἱ τρεῖς ἐν τοιχογραφίᾳ. Εἰκόνας δὲ ἔχουσαι ἐνδύματα ἀργυροχρυσωμένα εἰσὶν αἱ ἐν τῷ τέμπλῳ τοῦ Ναοῦ, ἦτοι ἡ εἰκὼν τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ τῆς Παναγίας, ὡς καὶ ἡ τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριὴλ καὶ τῆς Παρθένου Μαρίας, αἱ τὸν Εὐαγγελισμὸν παριστῶσαι.
² Ἡ εἰκὼν αὕτη ἐστὶν ἀργυροχρυσόστευκτος, τὸ δὲ πλαίστιον αὐτῆς ἐκ χρυσοῦ ἀπέφθου ἐστὶν ἀριστούργημα χρυσοχαικῆς τέχνης. Ὁ θρόνος αὐτῆς ἐστὶν ἐκ γρανίτου ὑπομέλανος στιλπνοτάτου τῶν ὄρων Ἄθω, ὡς καὶ τὸ Κουβούκλιον τῆς ἁγίας Τραπέζης. Τὸ δάπεδον τοῦ ἁγίου Βήματος καὶ ὀλοκλήρου τοῦ Ναοῦ ἐστὶν ἐστρωμένον διὰ πλακῶν ἐκ γρανίτου πορφυρῶν στιλπνοτάτων. Ἐν τῷ ἁγίῳ Βήματι ὑπάρχουσι διάφορα κειμήλια, ὧν ἀξιολογώτερά εἰσι τὰ ἐξῆς: Ἡ Τιμία Ζώνη τῆς Θεοτόκου ἐν δυσὶ κιβωτίοις ἀργυροχρυσόστευκτοις ἀρίστης κατασκευῆς· τὸ ἅγιον Ποτήριον τοῦ αὐτοκράτορος Μανουὴλ Δεσπότης Κατακουζηνοῦ τοῦ Παλαιολόγου, κατεσκευασμένον ἐξ ἰάσπιδος, λίθου πολυτιμοτάτου, καὶ ἐξ ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, περίεξ τῆς κωνοειδοῦς βάσεως τοῦ ὁποίου ὑπάρχει ἀνάγλυφον τὸ μονόγραμμα τοῦ Αὐτοκράτορος τούτου, καὶ εἰκονίσματα ἀνάγλυφα τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν κειχωρισμένα ἀπ' ἀλλήλων, ὡς καὶ τὸ τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ μεγάλου· τρεῖς μικραὶ εἰκόνας, ἦτοι ἡ σταύρωσις τοῦ Χριστοῦ, ἡ ἁγία Ἄννα φέρουσα ἐν ἀγκάλαις τὴν Θεοτόκον ὡς βρέφος ἐσπαργανωμένην, καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, αἰτινές εἰσιν ἱστορημένοι διὰ ψηφίδων λεπτοτάτων, λεπτοτέρων καὶ τοῦ σησάμου, ἀριστουργήματα τέχνης ἀμίμητα. Ὡσαύτως καὶ αἱ δύο μικραὶ εἰκόνας τῆς βασιλίσσης Θεοδώρας, αἱ λεγόμεναι νιρία, παριστῶσαι ἡ μὲν μία τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν εὐλογοῦντα, ἡ δὲ ἑτέρα τὴν Παναγίαν κρατοῦσαν ἐν ἀγκάλαις τὸ βρέφος· ἀμφότεραι δὲ αἱ εἰκόνας αὐταὶ εἰσιν ἀρχαιόταται, ἀναφερόμεναι εἰς τοὺς χρόνους τῆς εἰκονομαχίας. Ἐπὶ δὲ τοῦ πλαίστιου τῶν εἰκονισμάτων τούτων, ἐφθαρμένου ὄντος, ὑπάρχει τὸ ἐξῆς ἐπίγραμμα:

Ἐμπροσθεν δὲ τῆς εἰκόνης λαμπὰς πάντοτ' ἀνημμένῃ
 Καίει νύκτα καὶ ἡμέραν, σῶα διατηρουμένη¹.
 Κ' ἐν τῷ Νάρθηκι ὑπάρχουν κάλλιστα τοιχογραφίαι
 Τεχνικῶς ἱστορημένοι, ὡς καὶ ἀγιογραφίαι.
 Παραπλεύρως τοῦ κτιρίου τοῦ Ναοῦ ναῖσκοι δύο,
 Δημοτηρίου Μυροβλήτου, Νικολάου τῶν ἁγίων².

*Βεβαία ἑλπίς ἡπορημένων, Κόρη,
 Σκέπη γεοῦ μοι καὶ ψυχῆς σωτηρία.
 Οἶδά σε καὶ γὰρ ὄφρα δὼν τε καὶ ἔξω
 Τὸν βόρβορον πλύνουσα τῶν ἁμαρτάδων.
 Φιλανθρωπινῇ Ἄρρα ταῦτά σοι κράζει.
 Δέησις τῆς δούλης τοῦ θεοῦ Ἄρρης
 Παλαιολογίνης Κατακουζηνῆς,
 Δῶρον τῆς Φιλανθρωπίνης.*

Ἐντὸς τοῦ Καθολικοῦ ὑπάρχουσι πολλαὶ καὶ διάφοροι εἰκόνες ἀξιόλογοι με-
 ταξὺ δ' αὐτῶν διαπρέπει ἀρχαία εἰκὼν τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ
 Παύλου, δῶρον Ἀνδρονικοῦ Εὐσεβοῦς Δεσπότη τοῦ Παλαιολόγου.

¹ Ἐμπροσθεν τῆς εἰκόνης ταύτης ἵσταται ἀρχαία λαμπὰς, ἐπὶ τῆς ὁποίας
 εἶθεται πάντοτε κηρὸν καὶ ὕσκα ἀντὶ φωτός, ἵνα καὶ ἡ διηλεκτὴ διατηρή-
 ται δε καὶ ἡ λαμπὰς.

² Ἐντὸς τοῦ ναΐσκου τοῦ ἁγίου Δημοτηρίου ὑπάρχει ἐπὶ ἔδρας τεθειμένον τὸ
 ἀντίτυπον τῆς Βηματαρίσσης ζωγραφηθὲν ἐν ἔτει 1856· ὑπὸ τὸ ἀντίτυπον δὲ
 τοῦτό ἐστι γεγραμμένον ἐπιγράμμα, ποιηθὲν ὑπὸ τοῦ μακαρίτου Δωροθέου
 Εὐελπίδου Ἀρχιμανδρίτου Βατοπεδινοῦ, Μητροπολίτου Κορυθῆς ὕστερον χρη-
 ματίσαντος. Τὸ ἐπιγράμμα τοῦτο, ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὴν Βηματαρίσσαν,
 καταχωρίζομεν ἐνταῦθα, ἔχον ὧδε :

*Ἐφ' ὑδάτων ἰδρυμένος ἦν ὁ θρόνος Σου, Κυρία !
 Λαμπαδοφεγγῆς, καὶ ὄλος ἐν λαμπρότητι τελεία¹),*

¹) Ἐνοεῖ ἐνταῦθα ἐκεῖνο, ὅπερ ἀναφέρει ἡ εὐσεβὴς παράδοσις, ὅτι ἡ εἰκὼν τῆς
 Βηματαρίσσης μετὰ τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ τῆς λαμπάδος, ἀνημμένης οὕσης,
 περὶ τῆς ἀνωτέρω ἐποησάμεθα λόγον, διέμεινεν ἐν τῷ φρέατι τοῦ ἁγίου Βήματος
 ἐπὶ πολλὰ ἔτη· μεθ' ἃ κατὰ θεῖαν πρόνοιαν ἀνευρεθεῖσα ἡ εἰκὼν μετὰ τοῦ Σταυ-
 ροῦ καὶ τῆς λαμπάδος, ἐτέθη εἰς τὸν πρότερον αὐτῆς θρόνον, ἦτοι ἐκεῖ ἔνθα ὑπάρ-
 χει μέχρι σήμερον. Ὅρα ἱστορίαν τῆς εἰκόνης ταύτης ἐν τῇ βίβλῳ τῇ καλουμένῃ
 «Ἀνωτέρα ἐπισκιάσις ἐπὶ τοῦ Ἄθω» σελ. 15-16. Ὁμοίως ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ
 ἀναφέρονται καὶ αἱ ἱστορίαι τῶν λοιπῶν μεγάλων εἰκόνων τῆς Παναγίας, ἦτοι
 τῆς Ἀντιφωνητηρίας, τῆς Ἐσφαγμένης, τῆς Παραμυθίας καὶ τῆς ἐν τῷ Δοχείῳ
 ὑπαρχούσης Ἐλαιοβρύτιδος, περὶ ὧν ὅρα ἐν τῇ αὐτῇ βίβλῳ ἀπὸ σελ. 19 μέχρι 30.

Νέα κλίμαξ μαρμαρίνη ἀπὸ τοῦ Ναοῦ ἀνάγει
 Σ' τὸ Συνοδικὸν τοὺς πάντας καὶ εἰς τὸν Ναὸν κατάγει.
 Τὸ Συνοδικὸν δὲ τοῦτο εἶναι ὡς Ἑγουμενεῖον,
 Ἐκεῖ πάντα ἐκτελοῦνται, ἐκεῖ δὲ καὶ τὸ Γραφεῖον¹.
 Ἐντεῦθεν ἄς ὑπάγωμεν εἰς τὴν Βιβλιοθήκην,
 Τὴν ἐντὸς τοῦ Πύργου οὔσαν, τῆς σοφίας ἀποθήκην².
 Ἐκεῖ ἔχομεν βιβλία διαφόρων συγγραμμάτων,
 Καὶ μεμβράνας δὲ ἀρχαίων καὶ σπανίων χειρογράφων.
 Ἐκεῖ ὑπάρχουσι βιβλία πρὸ αἰῶνων τυπωμένα
 Τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἐν Εὐρώπῃ ἐκδεδωμένα.
 Μεταῶμεν δὲ ἐντεῦθεν καὶ εἰς τὸ Νοσοκομεῖον
 Τὸ μὲ τρεῖς πλευρὰς ἔκτισμένον, ἴδιωμεν τὸ Φαρμακεῖον.
 Ἐν αὐτῷ αἱ κλῖναι πᾶσαι καλῶς εἶν' ὑντρεπισμέναι,
 Καθαραὶ καὶ ὅλως νέαι, κάλλιστα ἐπιπλωμένα.
 Περιποίησης ὑπάρχει εἰς τοὺς ἀσθενεῖς ἀρίστη,
 Καὶ καθαριότης ἄκρα, καὶ ἐπιμέλεια μεγίστη.
 Ἀσθενείας τῶν Πατέρων καὶ παμπόλλων ἄλλων ξένων
 Ἰατρὸς πεπειραμένος θεραπεύει διατιμένων³.

Ἵστε πένθιμοι ἡμέραι κατεχάλυτον τὴν θέαν

Τῆς ἐπιφανοῦς Μονῆς Σου Βατοπεδίου τὴν ώραίαν.

*Ἄλλ' ἐπήλθεθ' ἢ λαμπρότης μὲ τὸ πλήρωμα τῶν χρόνων
 Τῆς Μοῆς Σου, καὶ ἀνέβηθ' εἰς τὸν πρότερόν Σου θρόνον,*

Ἴτα ταύτην διῆθῆθ' εὐλογοῦσα ἐν τοσοῦτῳ

Ἄπαρτας τοὺς προσκυνοῦντας τὸ ἀντίτυπόν Σου τοῦτο,

Τὸ ζωγραφηθὲν δαπάνῃ Γρηγορίου Ἀρχιεπίτου,

Ἵψ' ἄς χάριτας παρέχοις πλοῦτον Σου τοῦ ἀειρρύτου.

Τῷ ἄωνι' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον.

¹ Ἐκεῖ καθ' ἐκάστην συνέρχονται οἱ Ἐπίτροποι πρὸς διεξαγωγὴν τῶν ὑποθέσεων τῆς Μονῆς· ἐκεῖ δὲ τῆς ἐβδομάδος συνεδριάζουσι καὶ οἱ Προϊστάμενοι πρὸς συζήτησιν καὶ διεξαγωγὴν διαφορῶν σπουδαίων ὑποθέσεων· καὶ ἐν γένει ἐδρεύει διαρκῶς ἡ ἀρχὴ τοῦ Μοναστηρίου.

² Τοῦ πρὸς τὴν βόρειον τῆς Μονῆς πλευρὰν κειμένου μεγάλου Πύργου. Ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ ταύτῃ ὑπάρχει παρεκκλήσιον τοῦ Γενεσίου τῆς Θεοτόκου· ἅπαντα δὲ τὰ ἐντὸς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς παρεκκλήσιά εἰσιν ἐν ὄλῳ 19, τὰ δὲ παρεκκλήσια τὰ ἐκτὸς αὐτῆς εἰσι 12.

³ Ἀπὸ πολλῶν ἤδη ἐτῶν ἡ Ἱερὰ τοῦ Βατοπεδίου Μονὴ διατηρεῖ ἱατροὺς ἐπιστήμονας πτυχιούχους καὶ πεπειραμένους.

Ἄς ἀνέλθωμεν κατόπιν καὶ εἰς τὸ Διδασκαλεῖον,
 Ὅπου λειτουργεῖ ἀπαύστως τὸ Ἑλληνικὸν Σχολεῖον.
 Ἐκεῖ σειρὰ διδάσκεται ἑλληνικῶν γραμμάτων,
 Γνώσεις τινὲς ἐγκύκλιοι τῶν ἄλλων μαθημάτων.
 Ὅλ' ἢ στιχουργία αὕτη εἶν' ἀπλῆ σκιαγραφία
 Ἄπαιτεῖται δὲ ἐκάστου ἢ ἐνταῦθα παρουσία,
 Ἴνα ἴδῃ κ' ἐκτιμήσῃ τὴν Μονὴν Βατοπεδίου,
 Τ' ἄριστα ἀποκομίζων ἀπὸ τοῦ κλεινοῦ Σεμνεῖου.

Παρελείφθη νᾶ σημειωθῆ ἀνωτέρω, ὅτι ἐκτὸς τῆς διαληφθείσης
 ἀρχαίας εἰκόνας τῶν ἁγίων Ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου τῆς οὐ-
 σης ἐν τῷ Καθολικῷ, διαπρέπουσιν ὁμοίως ἐν τῷ αὐτῷ Καθολικῷ καὶ
 δύο μεγάλαι ἀρχαῖαι εἰκόνες, ληφθεῖσαι πρὸ τινῶν αἰῶνων ἐκ τοῦ ἐν
 Θεσσαλονίκη ἱεροῦ ναοῦ τῆς ἁγίας Σοφίας, ἧ μὲν ἀπεικονίζει τὴν
 φιλοξενίαν τοῦ Ἀβραάμ, ἡ δὲ τὴν Θεοτόκον κρατοῦσαν ἐν ἀγκάλαις
 τὸ βρέφος. Τὰ πλείσια δὲ τῶν εἰκόνων τούτων καὶ λοιπὰ κοσμήμα-
 τὰ εἰσι καλλιτεχνήματα ἐκ λεπτοτάτου σωματος ἀργυροχρυσου-
 κτου, ἀμίμητα ὄντως ἀριστουργήματα καλλιτεχνίας.

Ἐκ τῶν πολλῶν καὶ διαφόρων ἐμπετρῶν ποιημάτων, ἅτινα ἐφιλο-
 πόνησε διὰ τὰς εἰκόνας τῆς Ἐσφαγμένης καὶ Παραμυθίας ὁ κατὰ τὸν
 ΙΣ' αἰῶνα ἀκμάσας ἐλλόγιμος Ἱεροδιάκονος Συνέσιος ὁ Βατοπεδινός,
 καταχωρίζομεν ᾧδε πέντε ποιήματα, ὧν τὰ μὲν δύο πρῶτα διὰ τὴν
 Ἐσφαγμένην, τὰ δὲ λοιπὰ τρία διὰ τὴν Παραμυθίαν μετὰ τῶν πα-
 λαιῶν ἐξηγήσεων αὐτῶν.

Ποίημα Ἠρωελεγεῖον.

Ἢ ῥά γε Παμβασίλεια, ἀλάστωρ Παρθενομητορ,
 Ἐμπλεε ἀγλαΐης, ἤκετο ὀκρυόεις
 Σεῖο, ἐπὶ γνάθοιο τυπώματος ἀθανάτοιο,
 Φάσγανον ἀτρεκέως κάμμορε δυσμεροῖης.
 Νήπιε! τίς σε θεὰ δὴ Ἐριννὺς μᾶστιγι βάλλε;
 Φεῦ σοι ἀτασθαλίας ἔκγον' ἐπιβολίης.

Βεβαίως, Παμβασίλισσα θεοχαριτωμένη,
 Γεμάτη ἀπὸ εὐμορφιᾶν καὶ πανευλογημένη,
 Ἐλθὼν ἐχθρὸς ὁ τολμηρὸς, τραχύτατος Διάκος,
 Τὸ θεῖόν σου ἐκτύπωμα ἐκτύπησε παγκάκως,
 Μὲ μάχαιραν ὁ δαίλαιος ἀθάνατον εἰκόνα.
 Τί ἔκαμες, κακόμοιρε ; βαβαὶ εἰς τὸν αἰῶνα !
 Τίς ἀνεραΐδα ζωτική ἀπὸ τὸν ἕδην θγῆκε.
 Σ' ἐκτύπησε μὲ μάστιγα κι' ἀνόητον σ' ἀφήκε ;
 Ἄλλοίμονον ἔς τὴν τόλμην σου καὶ κακοροϊζικιάν σου,
 Κ' εἰς τὴν ἀνοησίαν σου καὶ ἀναπροκοπιάν σου.

Ἄλλοτερον δακτυλικὸν τετράμετρον εἰς δισύλλαβον.

Ἄδυμελὲς χαρίεσσα ἀπδοῖ,
 Παρθενικὴ πολυτέρπε χελιδοῖ,
 Ἀγλαέσσα θεάκελες Κοῦρον,
 Ἀγλαοποιόκιλον ἐρατὸν ἄνθος,
 Χρυσόρεθρον πολυήρατον ἄνθος,
 Κλυθι ἐμεῖό γε φράν τε δεδέχθαι,
 Κλυθι, ἐμόν κε ἄημα σαῶσαι,
 Δέξαι ταῦτ' ἂν ἐφύμνια, πρόφρων,
 Οὐ γὰρ ἐπάξια ἄσματα μέλιψω.
 Ἐχρῶν μὲν τοί γε κρείσσονα οἴσειν,
 Γουνάσομ' ἐκ δολιχῶν ζοφοέντων,
 Ταρταρίων σκοτόεντος χώρου,
 Κάμει γε ῥύσειας, Θεομηῆτορ,
 Κ' ἀξίας πρὸς ἀμύμονα χώρον.

Χαριτωμένον καὶ γλυκὺ μελίρρητον ἀηδόνι,
 Παρθενικὸν πανεύλαλον καλὸν μου χελιδόνι,
 Κόρη θεοχαρίτωτε, τὸ ἄνθος τὸ εὐῶδες,
 Τὴν προσευχὴν μου ἄκουσον μὲ τοὺς γυρμένους πόδας.

Ἄρμόδια ἐγκώμια δὲν ξεύρω νὰ λαλήσω,
 Πλὴν κλίνω μου τὰ γόνατα νὰ σὲ ἐκλιπαρήσω,
 Νὰ μ' ἐλαφρώσης, Μαριάμ, ἀμαρτιῶν τοῦ βάρους,
 Καὶ νὰ μὲ σώσης, Ἄχραντε, τοῦ σκοτεινοῦ ταρταροῦ,
 Νὰ ἀνεβάσης δούλόν σου εἰς τόπον τὸν δροσάτον,
 Εἰς οὐρανὸν ἐμπύρινον κι' ἀπὸ χαραῖς γεμάτον.

Τὰ ἐξῆς τρία ποιήματα τοῦ αὐτοῦ Συνεσίου ἀναφέρονται, ὡς ἀνω-
 τέρω εἶπομεν, εἰς τὴν Παραμυθίαν.

Στίχοι Ἰαμβικοί, ὧν οἱ μὲν τρίμετροι ἀκατάληκτοι καὶ καταληκτικοί,
 οἱ δὲ δίμετροι ἀκατάληκτοι καὶ ἡμίαμβοι.

Πάνδωρε Κούρη, λαμπροδωδεκάστερε,
 Ἄχραντον ἄνθος, μοῦσα κάλλους παρθένων,
 Γέρας πόλου, γῆς, ἀγλαὸν θεώρημα,
 Ἄράν τ' ἐμεῖο κλιῖθ' ἔην ἀρωγὴν,
 ὦ μῆτερ Ἄγνή, σοῖς δίδου δμώεσσι.
 Κόσμοιο ἔλκε τέρψος,
 Κ' Ἐδὲμ πόλοιο τεύξεαν.
 Σὸν προσκυνῆσαι χρῶτα
 Νέμοις δ' ἐκεῖσε θεῖον.

ὦ Κόρη, ἡ ὅποια χαρίζεις εἰς ὅλους καὶ ἔχεις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς
 σου δώδεκα λαμπροὺς ἀστέρας, τὸ καθαρὸν ἄνθος, τὸ ἄσμα τῆς ὠραιό-
 τητος τῶν παρθένων, τὸ βραβεῖον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τὸ
 λαμπρὸν θεώρημα· ἄκουσον τῆς ἐμῆς δεήσεως· τὴν σὴν βοήθειαν, ὦ
 μῆτερ Ἄγνή, δίδου τοῖς δούλοις σου· ἀπομάκρυνον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν
 ἡδονῶν τοῦ κόσμου, καὶ εἶθε νὰ ἐπιτύχῃαι τῆς οὐρανοῦ τρυφῆς· εἶθε
 νὰ δωρήσης εἰς ἡμᾶς νὰ προσκυνήσωμεν ἐκεῖ ἐν οὐρανῷ τὸ σὸν θεῖον
 σῶμα.

Κατὰ τὰς Πτέρυγας Σιμμίου τοῦ Ῥοδίου.

Ἄδετε, ὦ χριστοσεβεῖς λαός, ἄειδ' ἄσμασι Κόρην
 [Παραμυθὴν γε,
 Τὴν πάλ' ἐβρόντησε χορὸς θεοπρόπων, Ἀθλοφόρων
 [Μαθητῶν·

μέλπε τῇ αὐδᾶν Γαβριήλ· χαῖρε χαρᾶς ἔγερσις,
 Χαῖρε Θεοῦ ἔλξις ἀνὰ βροτοῖσιν,
 ἀνίκ' ἔκραιν' ἀνάγκα·
 ἐφ' ᾧ πᾶς
 ὁ αἰὼν

εὐπλεκέεσιν ὕμνων

Στέμμασί σε στέφει Ἄνασσ' ἄχραντε.

Καὶ ὁ Ἄθως θαύμασιν ἔσις, σαλπίζει στοματέσιν
 Ἐκατόν, ἰδ' ὕψει ὅτι νικᾶται· εἶ γὰρ κλέος ἦττα κείνου.

Ἐσθλά καὶ δόξη Παραμυθίη Ἀγνή, χρυστὰ κατ' ἀμφῶ,
 [Μοναχῶν ὁ κόσμος.

Ψάλλετε, ὦ χριστοσεβεῖς λαός, ψάλλε μὲ ἄσματα τὴν Κόρην Παραμυθίαν, τὴν ὅποιαν πάλαι ἐκήρυξε χορὸς Προφητῶν, Μαρτύρων, Ἀποστόλων· ψάλλε εἰς αὐτὴν τὴν φωνὴν τοῦ Γαβριήλ· χαῖρε ἡ ἔγερσις τῆς χαρᾶς· χαῖρε ἡ προσέγγισις τοῦ Θεοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους, ὅποτε ἐβασίλευεν ἡ ἀνάγκη· διὰ τὸ ὅποιον ὄλος ὁ αἰὼν θέλει σε στεφανώσει μὲ καλῶς πεπλεγμένους στεφάνους ὕμνων, Βασίλισσα Ἄχραντε. Καὶ ὁ Ἄθως διὰ τὰ ἰδικά Σου θαύματα θέλει κηρύξει ὡς διὰ σάλπιγκος μὲ ἑκατόν στόματα, ὅτι νικᾶται κατὰ τὸ ὕψος· διότι σὺ ὑπάρχεις ἡ δόξα καὶ ἡ νίκη ἐκείνου τοῦ Ἄθω. Εἶθε δὲ ἡ Ἀγνή Παραμυθία νὰ δώσῃ εἰς ἡμᾶς ἀγαθὰ πράγματα, καλὰ καὶ κατὰ τὸ σῶμα καὶ κατὰ τὴν ψυχὴν, ἡ ὅποια εἶναι ὁ στολισμὸς τῶν Μοναχῶν.

Κατὰ τὸν Βωμὸν Δωσιάδου τοῦ Ῥοδίου.

Δεῦρο πτάσον μοι ψυχὰ
 ἀνακτόροισιν ἀγνᾶς
 ἄφραστον οὔσι δὴ περὶ τρισσὸν φᾶος
 κάμπτουσα κλεινᾷ Παραμυθία γόνυ
 ἄρχεν τε οἴμων, ὦ φανωτάτη,
 πάγχρυσε Κόρη, αὔρα ἠδίστη.
 κόσμοιο ἀλκά, τεῖχος,
 πιστῶν παραμῦθιον·
 τεὰ προσκυνεῖ σε ποίμνη
 καὶ λίσσεται ἔνθερμα,
 ὄφρ' εὔ σκέπης ἄτρωτον,
 αἴρης τε νεῦρα τῆσδε,
 Χριστόν τε ἰαίσοιο,
 γόνον σέθεν κράτιστον,
 ὦ δόξα, ἠνίκ' ἀγαῖα
 πόλον τε φῶς καὶ σᾶς ἅπαντα
 τόνδ', ὦ Ἄχραντε, λίσσεαι ἡμᾶς σαῶσαι·
 θεοὶ Θεῶ ὡς ἐγχορεύσομεν ὀ ἄνακτι.

Ἐλθέ, ὦ ψυχὴ μου, καὶ πέτασον εἰς τὰ βασίλεια τῆς ἀγνῆς Παραμυθίας, τὰ ὅποια εἶναι εἰς τὸ ἀνερμήνευτον τριλαμπές φῶς τῆς θεότητος· καὶ ἀφ' οὗ προσκυνήσης τὴν ἔνδοξον Παραμυθίαν, ποιεῖ ἀρχὴν τοιούτων προοιμιακῶν παρακλήσεων ὡς λαμπροτάτη, πάγχρυσε Κόρη, πνοὴ γλυκυτάτη, ἡ δύναμις καὶ τὸ στήριγμα τοῦ κόσμου καὶ ἡ παρηγορία τῶν πιστῶν ἢ ποίμνη σου σὲ προσκυνεῖ καὶ παρακαλεῖ σε θερμῶς, ἵνα διαφυλάττης αὐτὴν ἀνεπηρέαστον καὶ νὰ ὑψόνης τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ εἴθε νὰ ἐξιλεώσης ὑπὲρ ἡμῶν τὸν Χριστόν, τὸν κάλλιστον υἱόν σου, εἰς τὸν ὁποῖον ἔστω δόξα, ὅτ' ἐδημιούργησε τὸν οὐρανόν, τὸ φῶς τοῦ ἡλίου, τὰ ἄστρα, καὶ ὅλα τὰ πράγματα τῆς γῆς. Τοῦτον τὸν υἱόν σου, ὦ Ἄχραντε, παρακάλει διὰ νὰ μᾶς σώσῃ, ἵνα γενόμενοι θεοὶ κατὰ χάριν, χορεύσωμεν εἰς τὸν βασιλέα Θεόν.

Κήπος ἀνθιστάμενος κατὰ Χειμάρρου.

(Παρίσταται ὁ κήπος ὁμιλῶν. Ποιημάτιον τοῦ αὐτοῦ Ἐγγερίου).

Κεῖμαι ἐν τῇ παραλία τῆς Μονῆς Βατοπεδίου,
 Εἰς τὸ πλάγι τοῦ χειμάρρου τοῦ αὐτοῦ Μοναστηρίου.
 Κάμνω πόλεμον πολλάκις μετὰ τούτου τοῦ χειμάρρου,
 Τοῦ ἀγρίου γείτονός μου τοῦ κακοῦ καὶ τρισβαρβάρου·
 Ὅστις ὤμοσε πλειστάκις παντελῶς νά μ' ἐπαφάνιση,
 Κ' ἐκ τῆς θέσεώς μου ταύτης ῥιζηδὸν νά μ' ἐξαλείψῃ.
 Τόσον δὲ κακοῦργος εἶναι, φθονερός, διεστραμμένος,
 Ὡστε τὰς καλὰς ἡμέρας μένει καταλυπημένος.
 Ὅτ' ὁ κόσμος ὅλος χαίρει διὰ τὴν καλοκαιρίαν,
 Τότε κάτισχνος καὶ μαῦρος οὐτὸς ἀπὸ τὴν κακίαν,
 Τὸν χειμῶνα περιμένει, ἵνα βρέξῃ, ὅπως σβύσῃ
 Τὴν λυσσώδη του μανίαν καὶ ἰσχύσῃ νά μὲ πνίξῃ.
 Ἐρχεται ἡ εὐλογία τοῦ κυρίου τῶν ὑδάτων
 Καὶ αὐτὸς βεβακχευμένος ἀπὸ τῶν πολλῶν θειμάτων,
 Κατ' ἐμοῦ ὀρμῇ ὡς λέων σκοπὸν ἔχων νά μὲ πνίξῃ,
 Ἐπιφέρων πέτρας, ξύλα, μὲ σκοπὸν νά μ' ἐξαλείψῃ.
 Δένδρα πρόρριζα ἀρπάζει καὶ μακραίωνας πλατάνους,
 Καὶ ἀγρούς τε καὶ ἀμπέλους καὶ τὰς δρυὲς μὲ τὰς βαλάνους.
 Τότ' ὡς ἄλλος Ἐκατόγχειρ κατ' ἐμοῦ τοῦ ἀδυνάτου
 Ἐπιπίπτει πολεμῶν με μ' ὅλ' αὐτὰ τὰ ἄρματά του.
 Κατακλύζων δέ με τότε πανταχόθεν μὲ τὸ ῥεῦμα,
 Φοβερίζει καὶ βρυχᾶται καὶ ταράττει μου τὸ πνεῦμα.
 Ἐγὼ τότε πλήρης τόλμης, ἅμα δὲ καὶ θαρραλέος,
 Ἀντικρούω τὸν ἐχθρόν μου μὲ τὰ ὄπλα μου γενναίως.
 Ὅπλα ἔχω τοὺς πασσάλους τοὺς τριγύρω μου πηγμένους,
 Πυροβόλα τοὺς πλατάνους τοὺς ἐκεῖ πεφυτευμένους·
 Ἴσχυράν δ' ἀσπίδα ἔχω τὸ σκληρὸν τῆς γῆς μου χῶμα,
 Καὶ ὡς περικεφαλαίαν τῶν λευκῶν πετρῶν τὸ στρώμα.
 Ἐχω θώρακα τὸν φράκτιν, μάλιστα τὰς λυγαρίας,
 Δι' ὧν δέρω τὸν ἐχθρόν μου τὸν ἐργάτιν ἀνομίας.

Οὔτος δὲ ὁ αἰμοβόρος ὁ τὰ πάντα ἐκριζόνων,
Ὅ τὰ πάντα καταστρέφων καὶ τὰ πάντα ἐρημόνων,
Ἄφου ἴδῃ ὅτ' ἠττάται ὑπ' ἐμοῦ τοῦ ἀδυνάτου,
Ἀπελπιστικῶς βρυχᾶται, ξαναπέρνει τ' ἄρματά του,
Ἐπανέρχεται ὡς Γίγας, μέγαν πόλεμον ἐγείρει,
Κατακλύζει μὲ τὸ ὕδωρ καὶ μεγάλως φοβερίζει.
Ἄλλ' ἐγὼ καὶ πάλιν στέκων εἰς τὴν βᾶσιν μου ἔδραϊος,
Πολεμῶ τὸν ἐχθρόν τοῦτον μὲ τὰ ὄπλα μου γενναίως.
Οὔτος δὲ ἀπνυδνημένος κ' ἐντελῶς ἀπνυλισμένος,
Ῥίπτει κάτω τ' ἄρματά του καὶ μὲ προσκυνεῖ σκυμμένος.
Καὶ σπονδὰς δέ μοι προσφέρων καὶ φιλίας καὶ εἰρήνης,
Μοὶ ὑπόσχεται νὰ ζήσει τοῦ λοιποῦ μετὰ γαλήνης.
Πρὸς βεβαίωσιν δὲ πάντων τούτων του τῶν λεγομένων,
Μὲ ἀφίνει νὰ ὑδρεύωμ' ἐκ τοῦ βάθους τῶν πυθμένων
Αὐτοῦ ἔνθα ἐστὶ φρέαρ, ὅλον τὸν καιρὸν τοῦ θέρους,
Νὰ ποτίζωμαι, νὰ πίνω τὸ νερὸν τοῦ ἕως τέλους.
Ἐπανερχομένου πάλιν τοῦ χειμῶνος, ὁ κακοῦργος
Οὔτος ἀπομονεῖ καὶ ὄρκους καὶ φιλίαν, ὡς πανούργος.
Ἀρχινᾷ πάλιν τὰ πρῶτα, ξαναπέρνει τ' ἄρματά του
Καὶ μὲ πολεμεῖ ὡς Γίγας μ' ὅλα αὐτὰ τὰ δυνατά του.
Τότ' ἐγὼ πάλιν προσβάλλων τὸν ἐχθρόν μου μετὰ βίας,
Ἀναγκάζω νὰ προσφέρῃ τὰς σπονδὰς μετὰ δειλίας.
Ταῦτα, φίλε διαβάτα, πάσχω ἕκαστον χειμῶνα
Δὲν ἠξεύρω ἕως πότε· πλὴν νομίζω εἰς αἰῶνα !

Ἔτερον ποιημάτων τοῦ αὐτοῦ.

Τῷ ἐν Σάμῳ φιλάτῳ μοι συγγενεῖ κ. Ἐμμανουὴλ Καψάλῃ¹.

Ἀξιόσεβαστέ μοι Κύριε,

Τὸ χαῖρε, ὡς προσίμιον, πρῶτον Σοὶ ἀπευθύνω,
 Καὶ εἶτα τὴν καρδίαν Σου διὰ μολπῆς ἠδύνω.
 Ἡ ἀσθενὴς πλὴν μοῦσά μου ἀδυνατεῖ νὰ μέλῃη
 Τὰς θαυμαστάς Σου ἀρετὰς καὶ τὴν ψυχὴν Σου τέρῃη.
 Εἰ καὶ ἀπέσβη τὸ λαμπρὸν φῶς φεῦ! τῶν ὀφθαλμῶν Σου,
 Ἀλλ' εἶν' ὀξυδερκέστατον τὸ ὄμμα τοῦ νοός Σου.
 Νοῦς φεγγοβόλος, πάμφωτος, ὡς θερινὴ ἡμέρα,
 Οὐδόλως συσκιάζεται εἰς σκοτεινὸν αἰθέρα.
 Ὡσαύτως καὶ ὁ Ἥλιος σκοτίσσε ἐν ἐκλείψει,
 Χωρὶς τὸ φῶς ἀπὸ αὐτοῦ οὐδέποτε νὰ λείψῃ.
 Νομιμονέστατος αἰεὶ, βίου προσιότητις
 Σοφῶς ὑπερενίκησας μ' ὄλας τὰς ἀνοσχερίας
 Στεροφότης χριστιανικῆς ἐν τοῖς θεινοῖς τοῦ βίου
 Ἦρωα Σὲ ἀνέδειξεν ἐν μέσῳ τοῦ σταδίου.
 Πολλὰ εἰδὼς ὡς διδαχθεὶς ἐν πλείστον παθημάτων,
 Ταμεῖον εἶσ' ἀκένωτον πανσόφον διδαγμάτων.
 Ἡ εὐγενὴς καρδία Σου καὶ ἀρεταὶ ἐν γένει
 Πάντοτε θὰ θαυμάζωνται, αἰεὶ θέλουσι μένει.
 Θὰ ἦς εὐδαίμων ὄσφ ζῆς, καὶ πρότερον ὡς ἦσο,
 Τῶν λυπηρῶν θ' ἀμνημονῆς τῶν πρόσω καὶ ὀπίσω.
 Κύκλω δὲ τῆς τραπέζης Σου ὄντα τὰ ἔγγονά Σου,
 Θέλουσι Σὲ παραμυθῆ, σμύχει τὰ δάκρυά Σου.
 Σ' εὐχομαι βίον ἀλυπον καὶ παντελῆ ὑγείαν,
 Θεόθεν ἐξαιτούμενος πᾶσαν παραμυθίαν.

¹ Ἐγγραφον ἐν Βασιλοπόδιῳ τῇ 1 Μαρτίου 1888.

¹ Ὁ γέρον οὗτος κ. Ἐμμανουὴλ Καψάλης ἐχρημάτισεν ἐν Σάμῳ ἐπὶ πολλὰ ἔτη Βουλευτής, Δικαστής, Πρόεδρος τοῦ Ἐφετείου καὶ ἀρχιγραμματεὺς τοῦ Ἡγεμονικοῦ Γραφείου. Πρὸ τριῶν δὲ ἐτῶν ἔπαθεν ἀμαύρωσιν τῶν ὀφθαλμῶν.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

007000023130

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ